

**MINISTER
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

Warszawa, 08 kwietnia 2022 r.

Znak sprawy: RYB.rm.058.2.2022

**Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie Pana Senatora Sławomira Rybickiego, złożone podczas 38. posiedzenia Senatu RP w sprawie rekompensat dla branży rybackiej za zakazy połowów, przekazuję następujące wyjaśnienia.

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić, że zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniającego rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylającego rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE (Dz. Urz. UE L Nr 354, str. 22, z późn. zm.), dalej „rozporządzenie (UE) nr 1380/2013”, istnieje obowiązek ustanowienia środków ochronnych na rzecz żywych zasobów morza, z uwzględnieniem dostępnych opinii naukowych, technicznych i ekonomicznych, obejmujących w stosownych przypadkach sprawozdania przygotowane przez Komitet Naukowo-Techniczny i Ekonomiczny ds. Rybołówstwa i inne organy doradcze, jak również z uwzględnieniem opinii otrzymanych od komitetów doradczych, które powołano dla odpowiednich obszarów geograficznych lub dziedzin kompetencji oraz wspólnych rekomendacji wydanych przez państwa członkowskie.

Powyższy obowiązek stanowi realizację celu Wspólnej Polityki Rybołówstwa (WPRyb) w postaci konieczności dążenia do osiągnięcia współczynnika eksploatacji ryb na poziomie

maksymalnego podtrzymywalnego połowu (MSY) lub powyżej tego poziomu. Jak wynika z art. 2 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1380/2013, w celu osiągnięcia stopniowej odbudowy i zachowania populacji stad ryb powyżej poziomów biomasy zdolnych do uzyskania MSY, wskaźnik eksploatacji oparty na MSY należy osiągnąć w miarę możliwości do 2015 r., a w stopniowy, narastający sposób w odniesieniu do wszystkich stad, najpóźniej do 2020 r.

Środki ochronne, często wpisujące się w plany wieloletnie w tym zakresie, służą zapewnieniu, aby eksploatacja żywych zasobów morza pozwalała na odtwarzanie i utrzymywanie populacji poławianych gatunków ryb w perspektywie długoterminowej, a tym samym zapewnienie dostępu do żywych zasobów morza przyszłym pokoleniom. Realizacja celów Unii w tym zakresie, w myśl zasad zawartych w przepisach ustanawiających finansowe ramy WPRyb, a więc EFMR na lata 2014-2020 a następnie EFMRiA na lata 2021-2027 nie stanowi przesłanki do udzielania rekompensat finansowych na rzecz podmiotów trudniących się połowem ryb. Celem podejmowanych przez Unię Europejską działań jest bowiem, jak wskazano wcześniej, odbudowa zasobów ryb.

Jednym z istotnych instrumentów wsparcia w ramach funduszy europejskich, będącym odpowiedzią na brak możliwości połowu cennych ekonomicznie gatunków ryb jest działanie Tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej. Należy jednak podkreślić, że – zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej – działanie to nie może być rozumiane jako rekompensata za zmniejszone kwoty połowowe lub wprowadzenie zakazu ukierunkowanych połowów niektórych gatunków ryb. Działanie to musi być połączone z wdrożeniem przez KE lub państwo członkowskie nadzwyczajnych środków ochronnych, o których mowa w art. 12 czy art. 13 rozporządzenia (UE) nr 1380/2013 lub środków ochrony przez państwo członkowskie, o których mowa w art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1380/2013, wykraczających poza ograniczenia ustanowione przez powszechnie obowiązujące przepisy prawa UE. Zmniejszenie całkowitego dopuszczalnego połowu danego gatunku (czy wprowadzenie całkowitego zakazu połowu np. dorsza) nie stanowi podstawy do udzielania świadczeń o charakterze kompensacyjnym.

W 2019 r. w związku z drastycznym pogorszeniem się zasobów dorsza stada wschodniego Komisja Europejska, na podstawie art. 12 rozporządzenia (UE) nr 1380/2013, wydała rozporządzenie wykonawcze 2019/1248 z dnia 22 lipca 2019 r. ustanawiające środki w celu

zmniejszenia poważnego zagrożenia dla ochrony stada dorsza atlantyckiego (*Gadus morhua*) ze wschodniej części Morza Bałtyckiego, które stanowiło przedmiotowy nadzwyczajny środek ochronny i pozwoliło na wykorzystanie środków finansowych w ramach EFMR 2014-2020 w postaci dofinansowania dla polskich rybaków, za tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej.

Następujące po rozporządzeniu KE rozporządzenie Rady UE ustalające uprawnienia do połowów na rok 2020, ustanawiające kwotę połowową dorsza wschodniego na poziomie "0" oraz umożliwiające jedynie przyłów tego gatunku podczas prowadzenia ukierunkowanych połowów innych gatunków ryb, stanowiąc realizację działań Rady w zakresie jej traktatowych prerogatyw, nie mogło już być zakwalifikowane jako nadzwyczajny środek ochronny, nie stanowiło tym samym podstawy do wypłaty środków o charakterze kompensacyjnym dla rybaków z obszaru Morza Bałtyckiego, którzy zostali bezpośrednio dotknięci zakazem połowów wskazanego gatunku.

Rozporządzenia Rady UE w ww. zakresie każdorazowo przyjmowane są, w oparciu o zasady WPRyb i zgodnie z doradztwem naukowym Międzynarodowej Rady Badań Morza (ICES). W myśl przywołanych opinii naukowych, stanowiących podstawę opracowania wniosku ustawodawczego przez Komisję, połowy takich gatunków ryb jak dorsz wschodni, śledź zachodni i łosoś należy wstrzymać ze względu na stale pogarszającą się kondycję wspomnianych stad. Gatunkiem wskazywanym jako ten w najtrudniejszej sytuacji biologicznej, od kilku już lat, był dorsz wschodni. Decyzje Rady UE o wprowadzaniu zakazów ukierunkowanych połowów tego gatunku umożliwiły jednocześnie, choć w ograniczonym zakresie, dalsze prowadzenie połowów innych gatunków ryb.

Działanie "Tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej", zostało zawarte również w projekcie programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa, który będzie obowiązywał w perspektywie finansowej UE 2021-2027. W połowie marca 2022 r. upłynął termin na zgłaszanie uwag do projektu programu w ramach konsultacji społecznych i uzgodnień międzyresortowych. Obecnie w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi trwają intensywne prace nad opracowaniem raportu z przedmiotowych konsultacji, zawierającego odniesienie się do otrzymanych uwag, co umożliwi dalsze procedowanie uchwały Rady Ministrów przyjmującej przedmiotowy projekt w ramach krajowego procesu legislacyjnego.

Równoległe projekt programu konsultowany jest w trybie roboczym, ze służbami Komisji Europejskiej. Za moment zakończenia negocjacji z Komisją Europejską w tym zakresie, będzie można uznać fakt wydania decyzji zatwierdzającej projekt programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa przedłożony służbom Komisji Europejskiej. Szacuje się, że nastąpi to w obecnym roku kalendarzowym.

Armatorom przybrzeżnych statków rybackich umożliwiono, w ramach PO „Rybactwo i Morze” na lata 2014-2020, korzystanie ze środków finansowych przeznaczonych m.in. na działania: trwale zaprzestanie działalności połowowej i tymczasowe zaprzestanie działalności połowowej.

Pomimo uruchomienia działania trwale zaprzestanie działalności połowowej i pomimo złej kondycji stad ryb Morza Bałtyckiego, 18 statków o długości całkowitej poniżej 12 m skorzystało z tego instrumentu wsparcia.

Dodatkowo uruchomiono dedykowane programy prośrodowiskowe, w ramach których armatorzy statków rybackich mogli uzyskać dodatkowo pomoc finansową w zamian za ich realizację. Łącznie w latach 2016-2020 armatorzy statków o długości do 12 m, mogli uzyskać wsparcie w wysokości ponad 600 000 zł.

Armatorom rybołówstwa przybrzeżnego umożliwiono również dywersyfikację prowadzonej przez nich działalności i uzyskanie pomocy w kwocie 75 000 euro. Dywersyfikacja umożliwiała uzyskanie dodatkowego dochodu.

Mając na uwadze wprowadzone powszechnie obowiązującymi przepisami prawa ograniczenia w prowadzeniu działalności połowowej, instytucja zarządzająca PO RYBY 2014-2020 zaproponowała polskim rybakom realizację działań o charakterze prośrodowiskowym. Dzięki tej inicjatywie, ogłoszono nabory wniosków o dofinansowanie na działania związane ze zbieraniem przez rybaków, masowo zalegających w Bałtyku, utraconych narzędzi połowowych, a także udział w środowiskowych projektach badawczych prowadzonych przez Morski Instytut Rybacki w Gdyni. Na wyżej wymienione cele przeznaczono pokaźne środki finansowe w ramach PO RYBY 2014-2020, których wygospodarowanie wiązało się z koniecznością dokonania zmian w PO RYBY 2014-2020 i uzyskania akceptacji Komisji tj.:

- w ramach zmiany PO RYBY 2014-2020 dokonano zwiększenia alokacji działania „Przyczynianie się do lepszego zarządzania lub konserwacji, budowa, instalacja lub modernizacja stałych lub ruchomych urządzeń służących ochronie i rozwojowi fauny i flory morskiej, przygotowanie planów w zakresie ochrony i zarządzania związanych z obszarami sieci NATURA 2000, obszarów ochrony przestrzennej, zarządzanie, odbudowa i monitorowanie morskich obszarów chronionych, w tym obszarów sieci NATURA 2000, świadomość w kwestii środowiska, udział w innych działaniach mających na celu zachowanie i zwiększenie różnorodności biologicznej oraz usług ekosystemowych” o kwotę 200 000,00 euro. Zmiana ta została zatwierdzona decyzją KE z dnia 21 czerwca 2021 r.,
- w ramach zmiany PO RYBY 2014-2020 zaplanowano zwiększenie alokacji działania „Przyczynianie się do lepszego zarządzania lub konserwacji, budowa, instalacja lub modernizacja stałych lub ruchomych urządzeń służących ochronie i rozwojowi fauny i flory morskiej, przygotowanie planów w zakresie ochrony i zarządzania związanych z obszarami sieci NATURA 2000, obszarów ochrony przestrzennej, zarządzanie, odbudowa i monitorowanie morskich obszarów chronionych, w tym obszarów sieci NATURA 2000, świadomość w kwestii środowiska, udział w innych działaniach mających na celu zachowanie i zwiększenie różnorodności biologicznej oraz usług ekosystemowych” o kwotę 3 639 998 euro oraz zwiększenie alokacji działania „Zbieranie utraconych narzędzi połowowych i odpadów morskich” o kwotę 12 000 000,00 euro. Zmiana ta aktualnie jest uzgadniana z KE.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, po zatwierdzeniu Programu operacyjnego na lata 2021-2027, w ramach Funduszy Europejskich dla Rybactwa, zamierza przeznaczyć ponad 60 000 000,00 euro na działanie: Trwałe zaprzestanie działalności połowowej, które pozwoli na odejście z rybołówstwa tym właścicielom statków rybackich, którzy w wyniku pogarszającego się stanu zasobów ryb Morza Bałtyckiego, nie będą w stanie prowadzić dalszych połowów ryb.

W ramach działań z Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, na rybołówstwo morskie planowane jest przeznaczenie ponad 187 000 000,00 euro.

Należy jednak podkreślić, że wypłata rekompensat za obecne i przyszłe zakazy połowu ryb, ustanawiane rozporządzeniem Rady UE, jest niemożliwa w świetle przepisów z zakresu WPRyb.

Dodatkowo w związku z koniecznością dostosowania zdolności połowowej krajowej floty do krajowych uprawnień do połowów, a tym samym wsparcia osób odchodzących z zawodu, przygotowano projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, w którym zaprojektowano wsparcie na rozpoczęcie nowej działalności gospodarczej (niezwiązanej z rybołówstwem ani rolnictwem) dla takich podmiotów w formule pomocy de minimis.

Odnosząc się do pytania dotyczącego popierania postulatów rybackich, należy stwierdzić, że postulaty te nie są jednorodne. Inaczej kształtują się potrzeby różnych segmentów polskiej floty rybackiej i inaczej jest postrzegana przyszłość polskiego rybołówstwa przez przedstawicieli tych segmentów. Nie jest więc możliwe udzielenie odpowiedzi na to pytanie bez wskazania konkretnych postulatów rybaków. Jednym z postulatów branży rybackiej jest np. dostosowanie zdolności połowowej do możliwości połowowych poprzez zmniejszenie wielkości polskiej floty rybackiej poprzez uruchomienie w ramach Funduszy Europejskich dla Rybactwa na lata 2021-2027 działania trwale zaprzestanie działalności połowowej. Mając na uwadze, że oczekiwania dotyczące takiego działania są zgodne z przepisami UE, oczekiwaniami Komisji Europejskiej i stanem zasobów ryb, zostanie ono uruchomione po zatwierdzeniu programu operacyjnego przez KE i przygotowaniu odpowiednich aktów prawnych.

W zakresie poparcia przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi powstania ogólnopolskiej koalicji na rzecz rybołówstwa morskiego należy zaznaczyć, że postulat zawiązania takiej koalicji pojawia się m.in. w uchwale Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego. Tym niemniej bez określenia np. ram prawnych takiej koalicji, sposobu jej funkcjonowania i celów, poparcie takiego postulatu byłoby nieuzasadnione.

Trzeba podkreślić, że Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi będzie umożliwiać polskim rybakom dalsze korzystanie ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury w celu poprawy sytuacji armatorów statków rybackich prowadzących połowy ryb na obszarze Morza Bałtyckiego.

Polskie rybołówstwo będzie wspierane zgodnie z prawem Unii Europejskiej i mając na uwadze konieczność ochrony zasobów ryb Morza Bałtyckiego.

Z poważaniem

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Krzysztof Cieciora
podsekretarz stanu
/podpisano elektronicznie/

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:
www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych